

Buiten het frame!

In deze les ontdekken de leerlingen hoe online foto's soms een vertekend beeld van de werkelijkheid geven. Het is geen geheim dat er op social media veel fake news (nepnieuws) te zien is. Maar het kan ook heel subtiel. Als de fotograaf een stapje opzij doet of wat dichterbij gaat staan, kan er een heel nieuw verhaal ontstaan. De leerlingen ontdekken zelf hoe je de boodschap van een foto kunt beïnvloeden door het kader te veranderen. De les heeft zowel doe- als praatopdrachten en is daardoor afwisselend en interactief.
Totale duur: 1 uur

VERBINDING MET BEROEPEN EN DE ARBEIDSMARKT

Zo zetten social media strategen, reclamemakers en PR medewerkers de skills uit deze les ook in om hun boodschap zo gericht mogelijk over te brengen. Kritische onderzoeksjournalisten checken het nieuws op manipulatie en framing.

LESOPBOUW

- Introductie: Nieuwsfoto bespreken (5 min)
- Verdieping: Manipulatie en framing bespreken aan de hand van foto's (15 min)
- Doen: Manipuleer je eigen foto of teken buiten het kader (30 min)
- Afronding: Resultaten bekijken en nabespreken (10 min)

VOORBEREIDING & BENODIGDHEDEN

Van tevoren kun je een aantal dingen doen:

- Lees de handleiding
- Digi-bord met internetverbinding: klik door de slides voor op het digibord
- Als je de opdracht zonder devices wilt doen: print de werkbladen uit
- Als je de opdracht met devices wilt doen, zorg dan voor tablets, camera's of vraag de leerlingen hun telefoon mee te nemen (als ze die hebben).

DOEL VAN DE LES

Domein curriculum 2021	Leerdoelen digitale vaardigheden	Kerdoel vak	21st century skills
1 Gebruiken & aansturen DG3.1 Interacteren met digitale technologie	1 Mediawijsheid De leerling leert de betrouwbaarheid van een mediaboodschap te beoordelen	1 Wereldoriëntatie De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument	1 Kritisch denken
2 Communiceren & samenwerken DG4.2 Communiceren	2 Mediawijsheid Leerling weet dat de schrijver van de boodschap een doel heeft en dat de ontvanger van de boodschap dat doel kan herkennen	2 Beeldende vorming De leerlingen leren beelden, muziek, taal, spel en beweging te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren	

INTRODUCTIE

Openingslide

Slide 1, Praten met de klas

Vraag de leerlingen of ze wel eens naar het Jeugdjournaal kijken of door een krant bladeren. Hebben ze deze week een nieuwsfoto gezien? Wat stond daar op of wat gebeurde er? Vertel dat er elke dag een heleboel nieuwsbeelden online te zien zijn. Vandaag gaan we er een paar goed bekijken.

VERDIEPING**Slide 2, Praten met de klas**

Vraag de kinderen wat ze hier zien. Vertel dat dit de minister-president van Groot-Brittannië was, Theresa May. Sommige mensen waren het met haar eens, sommigen niet. Hier geeft ze een toespraak. Onder de foto stond dat de mensen "massaal waren gekomen om naar haar toespraak te luisteren". Vraag de kinderen waaraan ze kunnen zien dat er heel veel mensen zijn gekomen.

Slide 3, Praten met de klas

Deze foto is op dezelfde plek gemaakt. Vraag de kinderen wat er nu anders is. Lijkt het nog steeds alsof de mensen massaal naar Theresa May zijn komen luisteren? Hoe komt dat?

Slide 4, Praten met de klas

Bekijk ook deze foto. Vertel de leerlingen dat dit prins William van Groot-Brittannië is. Vraag aan de leerlingen wat ze zien op de foto. Wat denken ze dat er gebeurt? Wat denken ze dat de mensen vonden van deze foto?

Slide 5, Praten met de klas

Op deze foto zie je dat prins William zijn middelvinger helemaal niet op stak. Hoe komt het dat het op de eerste foto wel leek alsof dat zo was? Vertel de leerlingen deze foto precies op hetzelfde moment is gemaakt, maar dan vanuit een andere hoek. Dit kun je ook in het lokaal voor doen door een stukje door de klas te lopen, en een zogenaamde camera naar de plek richten waar je net stond. Vertel de leerlingen dat de eerste foto van William veel vaker op internet is verspreid dan de vorige. Waarom denken ze dat dat zo is?

Slide 6, Praten met de klas

Bekijk met de leerlingen deze foto. Wat zien ze hier?

Slide 7, Praten met de klas

Wat zien de leerlingen nu?

Zijn ze verbaasd?

Hoe komt het dat dit niet te zien was op de eerste foto?

Deze Instagrammer laat heel simpel zien hoe er

gemanipuleerd kan worden met foto's.

Vertel de kinderen dat de fotograaf hier het **kader** heeft veranderd. Eerst is er van veraf gefotografeerd (totaal) en daarna van dichtbij gefotografeerd (close-up). Net zoals bij de foto van Theresa May.

Je weet nooit wat er buiten het kader gebeurt!

Extra informatie:

Een kader wordt in de mediawereld ook wel 'frame' genoemd.

En 'framing' houdt in dat je als kijker een bepaalde kant op wordt gestuurd door keuzes van de boodschapper in woordkeuze, perspectief en kader. Door op een bepaalde manier de berichtgeving te sturen, worden er emotionele reacties opgeroepen, waaronder angst, verdriet of boosheid (Lazarus, 1991).

Er wordt dus niet echt gelogen, maar een deel van de werkelijkheid wordt zodanig benadrukt dat de boodschap van het bericht een bepaalde kant op gestuurd wordt.

DOEN**Slide 8, Doen****Met smartphone of camera:**

Vertel de kinderen dat ze een foto gaan maken die er van dichtbij (close-up) heel anders uitziet dan van veraf (totaal).

Daarbij zorgen ze ervoor dat de kijkers van hun foto's worden verrast als ze het grote plaatje zien. Dan zijn ze net als de fotograaf aan het 'spelen' met het kader.

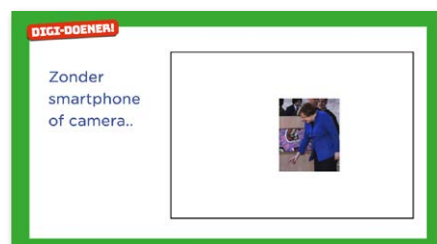
Ze maken dus twee foto's en de leerlingen werken in tweetallen.

Slide 9, Doen**Zonder smartphone of camera:**

Print vooraf de werkbladen uit. Daarop staat in het midden een uitsnede van een bestaande nieuwsfoto.

Vertel de leerlingen dat ze gaan tekenen wat er buiten de foto zou kunnen gebeuren.

Daarbij mogen ze al hun fantasie gebruiken!

Slide 10, Praten met de klas**Oefening met smartphone:**

Zorg ervoor dat je van ieder tweetal twee foto's ontvangt. Dat kan via mail of whatsapp, of met een kabeltje naar het digi-bord.

Bekijk ze allemaal op het digi-bord. Bekijk eerst de close-up. Laat de rest van de groep raden wat er buiten het beeld gebeurt. Bekijk daarna het totaalbeeld.

Slide 11, Praten met de klas**Oefening zonder smartphone:**

Bekijk samen een aantal tekeningen. Wat hebben de kinderen allemaal bedacht om de foto heen? Laat de echte foto zien. Wat gebeurde er in het echt? Hadden de leerlingen dit verwacht?

AFRONDING**Slide 12, Praten met de klas**

Kan een fotograaf laten zien wat er echt gebeurt? Bespreek deze vraag met de leerlingen. Er is geen goed of fout antwoord, het is de bedoeling dat ze erover nadenken. Als je een foto maakt, kun je altijd maar een deel van de werkelijkheid laten zien. Vraag en vertel de leerlingen:

- Hoe vonden jullie het om dit te doen?
- Zag je dat jullie zelf de 'werkelijkheid' konden maken
- Door dit zelf te doen, zul je het beter herkennen als een nieuws-fotograaf je voor de gek probeert te houden.

BEROEPENSLIDE/ARBEIDSMARKT**Slide 13, Handig om te leren om...**

Vond je dit interessant? De skills uit deze les worden ingezet door mensen die een boodschap willen overbrengen. Reclamemakers, maar ook mensen in de politiek of op social media. Wil je deze foto's ontmaskeren? Wordt dan onderzoeksjournalist!

BIJLAGEN VOOR DE LEERKRACHT

Werkblad voor de oefening zonder smartphone

OPDRACHT

Dit is een uitsnede van een foto uit de krant. Gebruik je fantasie.
Wat zou er nog meer op de foto staan? Teken het!

